

VI LISA

Programmi vorm AMiFi, ISFi ja BMVI jaoks – artikli 21 lõige 3

CCI number	2021EE65BVPR001
Nimetus inglise keeles	BMVI programme for Estonia
Nimetus liikmesriigi keeles	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava
Versioon	2.0
Esimene aasta	2021
Viimane aasta	2027
Rahastamiskõlblik alates	01.01.2021
Rahastamiskõlblik kuni	31.12.2029
Komisjoni otsuse number	C(2022)6298
Komisjoni otsuse kuupäev	05.09.2022
Liikmesriigi muutmisotsuse number	
Liikmesriigi muutmisotsuse jõustumise kuupäev	
Mitteoluline ümberpaigutamine (ühissätete määruse artikli 24 lõige 5)	jah

1. Programmi strateegia: peamised katsumused ja poliitilised lahendused

Viide: määruse (EL) 2021/1060 (ühissätete määrus) artikli 22 lõike 3 punkti a alapunktid iii, iv, v ja ix

Selles osas selgitatakse, kuidas programm aitab lahendada riigi tasandil kindlaks tehtud peamisi katsumusi, tuginedes kohalike, piirkondlike ja riiklike vajaduste hindamisele ja/või strateegiatele. Antakse ülevaade asjaomase liidu õigustiku rakendamise seisust ning liidu tegevuskavadega saavutatud edusammudest ning kirjeldatakse, kuidas fondi kaudu toetatakse nende arendamist programmitöö perioodil.

Võrreldes Euroopa Liidu (edaspidi ka *EL*) eelarveperioodi 2014–2020 kavandamise ajaga on riiklikus strateegilises planeerimises toimunud oluline muutus. Riiklike vajaduste ja nende rahastamise strateegiline planeerimine toimub keskselt. ELi vahendite kavandamiseks ei ole eraldi protsessi. Eelarve koostatakse allikaneutraalselt ja oluliste strateegiliste eesmärkide kindlakstegemisel ei määrata katteallikat. Rahastamine otsustatakse iga-aastase eelarve koostamise käigus. Selline põhimõtteline muudatus on mõjutanud ka piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (edaspidi *BMVI*) rakenduskava koostamist ja struktuuri.

Poliitikakujundajatele annab ühtse suuna pikaajaline riigi arengustrateegia „Eesti 2035“. Arengustrateegia eesmärgid aitavad tagada, et eestlased on targad, aktiivsed ja terved, Eesti

ühiskond hooliv, koostöövõimeline ja avatud ning meie majandus tugev, uuenduslik ja vastutustundlik. Kõik riiklikud strateegiad ja tegevuskavad tuginevad „Eesti 2035“ sihtidele.

Piirihalduse ja rände eesmärke hõlmav peamine riiklik strateegia on siseturvalisuse arengukava (edaspidi *STAK*), mis on koostatud tihedas koostöös kõigi asjaomaste partnerite ja sidusrühmadega. Vastutus piirihalduse ja rändega seotud poliitika rakendamise eest on Eestis jagatud mitme ministeeriumi ja valitsemisala vahel. *STAK*is 2020–2030 arvestatakse valdkondliku ELi poliitika ja eesmärkidega ning seda täiendavad näiteks „Eesti välispoliitika arengukava 2030“ ja „Eesti digiühiskond 2030“.

Eesti valvab Schengeni välispiiri. Piirivalvurid tegutsevad, järgides Schengeni piirieskirju ja integreeritud piirihalduse põhimõtteid, mille olulised osad on patrull, riskianalüüs, piirikontroll, piiriülese kuritegevuse uurimine koostöös teiste riikide sisejulgeolekuasutustega, kontaktametnikud kolmandates riikides ja muu rahvusvaheline koostöö.

Heausksete reisijate seadusliku piiriületuse lihtsustamisel ning samal ajal ebaseadusliku rände ja julgeolekuriskide vältimisel on piirivalvurite kõrval suur osa ka Eesti välisesindustel. Schengeni viisad antakse välja kooskõlas ELi viisaeeskirjaga, millega tagatakse vajalikud kaitsemeetmed ja mehhanismid, et kaitsta reisijate eraelu puutumatus ja põhiõigusi, eelkõige seoses nende isikuandmetega.

Eesti suurimad piirihalduse ja viisamenetluse katsumused ELi välispiiri kaitsmisel on piiritaristu rajamine Eesti-Vene maismaapiirile, sujuva, kuid turvalise piiriliikluse tagamine, ELi suuremahuliste IT-süsteemide (nt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem (edaspidi *EES*), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (edaspidi *ETIAS*), Schengeni infosüsteem (edaspidi *SIS*) ja viisainfosüsteem (edaspidi *VIS*)) ja koostalitlusvõime toimimise tagamine ning Euroopa piiride valvamise süsteemi (edaspidi *EUROSUR*) ja mereseiresüsteemi ajakohastamine.

Meetmed, mida nende katsumustega toimetulekuks võetakse, hõlmavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengut ja kestlikkust, nutikaid ja uuenduslikke tehnoloogilisi lahendusi, suuremat analüütilist suutlikkust (tehisintellekt, ühtne integreeritud riskianalüüsi mudel (edaspidi *CIRAM*)), koostööd eri pooltega ametiasutustes ja nende vahel ning riigi võimete parandamist, sealhulgas koolitusi ja seadmete ostmist. Samuti on vaja mehitada asjaomased üksused piisava hulga kvalifitseeritud spetsialistidega.

Varasematel aastatel on valdkondlikke ELi õigustikust tulenevaid ülesandeid ja katsumusi rahastatud peamiselt riigieelarvest. Lisaks on väärtuslikku abi saadud ka ELilt Sisejulgeolekufondi välispiiride ja viisade rahastamisvahendi (edaspidi *ISFB*) kaudu.

Sama loogikat järgitakse ajavahemikul 2021–2027. Kuigi BMVI kohaldamisalas on nähtud ette meetmed enamiku piirihalduse ja viisadega seotud küsimuste lahendamiseks, ei ole rahastu mahu tõttu võimalik rahastada kõiki praegusi vajadusi üksnes BMVist. Rakenduskavaga püütakse esitatud valdkondlikke vajadusi katta nii palju kui võimalik, jättes samas teatava paindlikkuse, et reageerida tulevastele sündmustele ja võimalikele muutuvatele prioriteetidele. Võimalikud tulevased rakendusmeetmed on kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikli 22 lõike 4 punktiga d märgitud tabelites 3 ja 6 0 euroga, et lisaraha saamisel tagada võimalike kulude tagasiulatav abikõlblikkus. Täpsed tegevused ja nende rahastamisallikad lepitakse kokku riiklike protsesside kohaselt, arvestades koostoimet muude fondidega (nt Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (edaspidi *AMIF*), Sisejulgeolekufond (edaspidi *ISF*), ühtekuuluvuspoliitikafondid ning

tollikontrolliseadmete rahastu). Ministeeriumide, Euroopa Komisjoni, ametite ja muude asjaomaste sidusrühmade teabevahetusega välditakse tegevuste topeltrahastamist.

Kuna piirihalduse ja viisapoliitika katsumused on jäänud peamiselt samaks, keskendutakse ka BMVI rakenduskavas sarnastele tegevustele, mida rahastati ELi eelarveperioodil 2014–2020 ISFBst. BMVI rakenduskava elluviimisel kasutatakse võimaluse korral lihtsustamismeetmeid, et vähendada halduskoormust ning suurendada tõhusust, tulemuslikkust ja säästlikkust. BMVI rakenduskavas nähakse ette mitu meetet, millega toetatakse ELi välispiiri valvamise ja piirikontrolli võime suurendamist. Meetmed aitavad täita määruses (EL) 2019/1896 (edaspidi ka *Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus*) sätestatud nõudeid, parandada teabevahetust, tagada kooskõlas ELi standarditega välispiiri kontroll ja kohaldada ELi õigustikku ühetaoliselt. Esmatähtsad on tegevused, millega toetatakse välispiiri haldamise võime säilitamist või laiendamist ja aidatakse kaasa solidaarsusele. Ühise viisapoliitika puhul on oluline jätkata konsulaartöötajate korrapärasest koolitamisest, et tagada viisaeeskirja ja VISi määruse ühetaoline kohaldamine. Paralleelselt tuleb osta seadmeid, näiteks näotuvastussüsteeme. Samuti on oluline jätkata digitaalsete viisade ja infosüsteemide väljatöötamist ning kasutamist. Tähtis on arendada VISi.

Meetmete kavandamisel ja elluviimisel järgitakse ELi põhiõiguste harta nõudeid ning hinnatakse sihtrühmapõhise lähenemise vajalikkust, et kõik inimesed tunneksid end ühtmoodi turvaliselt, olenemata elukohast, keelest, soost, rassist, vanusest, puudest jmt. Meetmete valikul välistatakse olulise keskkonnamõjuga projektid.

BMVI määruses on nähtud ette, et viisapoliitika erieesmärgile tuleb eraldada 10% rahastu mahust. Kuigi rakenduskavas on planeeritud sellele vähem kui 10% kogueelarvest, on arvestatud kõikide võimalike toetusesaajate (Välisministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi *PPA*)) esitatud vajadustega.

ELi õigustiku ja tegevuskavade rakendamise seis

- Eesti integreeritud piirihalduse strateegia (edaspidi *IBM*)

IBM on osa STAKi programmist „Kindel sisejulgeolek“ ja on töötatud välja selleks, et täita Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruses sätestatud riiklikku kohustust. IBMiga käib kaasas detailne tegevuskava. IBM ja tegevuskava on n-ö elavad dokumendid, mida vajaduse korral ajakohastatakse ja viiakse kooskõlla teiste arengudokumentidega, sh Euroopa piiri- ja rannikuvalve strateegiaga. Riiklik suutlikkuse arendamise kava tugineb IBMi prioriteetidele asjakohastele piirihalduse valdkonna strateegiatele ja programmidele Euroopa piiri- ja rannikuvalve suutlikkuse arendamise planeerimise raames kooskõlas Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusega.

Eestis vastustab integreeritud piirihalduse arendamise ja rakendamise eest peamiselt PPA. Põhilised partnerid on Välisministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Keskkonnaamet, Kaitseväge, Kaitsepolitsei ja Kaitsepolitsei.

IBMis arvestatakse täielikult Euroopa integreeritud piirihalduse tehnilise ja tegevusstrateegia eesmärkidega:

1. välispiiride haavatavuse vähendamine, mis põhineb terviklikul olukorrateadlikkusel;
2. ohutud, turvalised ja hästi toimivad ELi välispiirid;
3. Euroopa piiri- ja rannikuvalve kestlikkus.

- Euroopa piiri- ja rannikuvalve riiklike komponentide arendamine

PPAs on loodud Euroopa piiri- ja rannikuvalve toetamiseks riiklik piiri- ja rannikuvalverühm ning tehniliste seadmete reserv. Ostetud ja ostetavad seadmed vastavad Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (edaspidi *Frontex*) kehtestatud tehnilistele standarditele. Vajaduse korral antakse Frontexi koordineerimisel teistele liikmesriikidele operatiivabi. PPA osaleb Frontexi ühisoperatsioonides, piirioperatsioonides ja tagasisaatmisega seotud tegevustes. Eesti panustab Frontexi riskianalüüsi, ressursside ja koolitusstandardite väljatöötamisse ning muude tööühmade ja koolitusürituste tegevustesse. Frontexi, CEPOLi ja eu-LISA koolitatud ja sertifitseeritud ekspertide ja nõustajate lähetamine aitab arendada edasi Eesti võimet kaitsta ELi välispiire. Seni on Eesti täitnud 100% Frontexi II ja III kategooria alalise korpuse mehitamise kvoodist. Korrapärane teabevahetus ametitega on kooskõlas Frontexi riskianalüüsi võrgustiku, EUROSURi ja haavatavuse hindamise kokkulepitud vormiga. Riiklik koordinatsioonikeskus vastutab tõhusa teabeanalüüsi eest, mis põhineb CIRAMil ning teabevahetusel ELi liikmesriikide ja Frontexiga. Euroopa piiri- ja rannikuvalve riiklike komponentide edasiarendamine kätkeb piirivalveametnike koolitamist piirivalve ühise tuumõppekava alusel ja Frontexi standarditega kooskõlas operatiivvahendite hankimist.

- EUROSUR

Frontex paigaldas EUROSURi PPAsse 7. novembril 2012. Alates 1. oktoobrist 2014 tegutseb EUROSURi riiklik koordinatsioonikeskus PPA ühtse kontaktpunktina. EUROSURi kohaldamisala on märkimisväärselt laienenud, hõlmates nüüd kõiki teabevahetusega seotud aspekte. EUROSURi rakendatakse kooskõlas uue Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse elementidega ja eelkõige järgmiste punktidega:

- süsteemne aruandlus piiripunktides tehtava kontrolli ja õhupiiri valvamise kohta ning teisese rände olemasoleva teabe esitamise kohta;
- liikmesriikide koordinatsioonikeskuste arendamine asutuste laiendatud koostöö kaudu, et hõlmata EUROSURi uus kohaldamisala;
- IT-süsteemide tarkvara ja arhitektuuri arendamine, et vastata uutele sidestandarditele ja võimaldada masinatevahelist suhtlust;
- EUROSURi operaatorite värbamine ja koolitamine;
- sidevõrkude turvalisuse ja konfidentsiaalsuse tagamine.

Eesti on pühendunud e-piiride paketi, näiteks EESi, ETIASe, SISi ja VISi õigeaegsele rakendamisele ja koostalitlusvõimele. Loodud on liidesed riikliku piirikontrolli infosüsteemi ja migratsioonijärelevalve infosüsteemi ning EESi vahel. Töös on keskse juurdepääsupunkti loomine ning arendusprojektid uute SISi ja ETIASe määruste rakendamiseks. Vaja on koordineerida riigiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade vahelisi tegevusi ning eraldada süsteemide arendamiseks piisavalt raha ja inimesi. Tähelepanu tuleb pöörata ka hankemenetluste ja muude administratiivsete tegevuste õigeaegsele korraldamisele. ELi suuremahuliste IT-süsteemide rakendamiseks peab Eesti kohandama tööprotseduure ja -kordi ning koolitama süsteemide kasutajaid.

- Schengeni hindamise tööühma soovitusel ja haavatavuse hindamine

Eesti on läbinud Schengeni hindamise ja haavatavuse hindamise seni edukalt. 2018. aastal ei tuvastatud piirihalduses olulisi puudusi.

2019. aastal nimetas Euroopa Komisjon meetmed, mida Eesti peaks BMVIs rahastama. Dokumendis toodi välja haavatavuse hindamisel tehtud neli soovitus, mis nüüdseks on täidetud. Viimane soovitus (EE005 – CIRAM 2.0 koolitus) suleti 5. juulil 2021. BMVI rakenduskavas arvestatakse võimaluse korral haavatavuse hindamise/kava tulevastes soovitustes tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks vajalike tegevustega. Ette on nähtud meetmed, milles võetakse arvesse õigusraamistiku arengut.

Eesti viisapoliitika Schengeni hindamine toimus 2018. aasta oktoobris. Kokku esitati Eestile 56 soovitus, millest kaks on veel täitmata. Üks soovitus on seotud uue viisaregistri kasutuselevõtuga ja see tuleks lõpule viia 2024. aastal, rahastamine on ette nähtud BMVIs. Teine soovitus viia viisaregister vastavusse andmekaitseõuetega viiakse lõpule 2022. aastal. Schengeni soovituste rakendamiseks kasutati riigieelarvet.

Eesti soovib kasutada ühissätete määruse artikli 26 lõikes 1 toodud võimalust ning tõsta 5% AMIFi eraldisest BMVIsse. AMIFi perioodi 2021–2027 rakenduskavas võetakse arvesse kõiki võimalike toetusesaajate asjakohaseid vajadusi, mis on selgitatud välja riiklike strateegiate koostamise käigus. Kolmandate riikide kodanikele mõeldud kohanemismeetmeid täiendab ja suures osas rahastab Euroopa Sotsiaalfond+ (edaspidi ESF+). Lisaks on võimalik erakorraliste sündmuste korral taotleda vahendeid AMIFi temaatilisest rahastust. Kuna AMIFi tegevused algavad 2022. aasta teises pooles, võib tekkida olukord, et Eesti ei jõua aastaks 2024 kasutada 10% esialgsest AMIFi eraldisest, mistõttu kaoks õigus AMIFi määruse artikli 17 lõikes 2 sätestatud lisaeraldisele.

Üks suurimaid katsumusi ja seega ka valitsuse prioriteet Eestis on ehitada välja ELi välispiir: Eesti-Vene maismaapiir. Eesti on piiritara püstitamiseks investeerinud juba märkimisväärsel hulgal riigi raha ja teeb seda ka edaspidi. Aastateks 2022–2025 on seatud eesmärk paigaldada maismaapiirile tippasemel valvetechnika. Peaaegu 52% BMVI eraldisest on plaanitud selleks otstarbeks kasutada. Kuna seiresüsteemide maksumus on väga suur, otsitakse peale BMVI teisi katteallikaid. Ühe allikana kasutatakse AMIFi ülekannet summas 1 112 731 eurot.

2. Erieesmärgid (korratatakse iga erieesmärgi puhul, välja arvatud tehniline abi)

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõiked 2 ja 4

2.1. Erieesmärgi nimetus

Toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalve poolt välispiiridel rakendatavat tõhusat Euroopa integreeritud piirihaldust, mille eest jagavad vastutust Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ning piirihalduse eest vastutavad riiklikud asutused, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust ning hallata tõhusalt rändevooge

2.1.1. Erieesmärgi kirjeldus

Käesolevas osas kirjeldatakse iga erieesmärgi puhul esialgset olukorda, peamisi katsumusi ja pakutakse välja lahendused, mida fondist toetatakse. Siin kirjeldatakse, milliseid rakendusmeetmeid fondi toetusel käsitletakse; samuti esitatakse esialgne loetelu meetmetest, mis kuuluvad AMIFi, ISFi või BMVI määruse artiklite 3 ja 5 kohaldamisalasse. Täpsemalt: tegevustoetuse puhul esitatakse selgitus kooskõlas AMIFi määruse artikliga 21, ISFi määruse artikliga 16 või BMVI määruse artiklitega 16 ja 17. See sisaldab soovituslikku loetelu

toetusesaajatest koos nende seadusjärgsete kohustustega ja põhiülesandeid, mida tuleb toetada. Rahastamisvahendite kavandatud kasutamine, kui kohaldatav.

Eesti IBM-mudel on rajatud neljale sambale: tegevused kolmandates riikides, koostöö naaberriikidega, piirikontroll ning meetmed vaba liikumise alal.

Eesti IBMi mõjutavad naabruses asuvate kolmandate riikide poliitiline, majanduslik ja julgeolekuolukord ning Eesti ja teiste ELi liikmesriikide head sidemed. On suur tõenäosus, et naabruses asuvas kolmandas riigis toimuvatel muutustel on mõju maismaapiirile ja need suurendavad ohtu, mis on seotud piiriülese kuritegevuse ja muude piiridega seotud rikkumiste või ebatavaliste ohtudega välispiiril. Seepärast on oluline analüüsida integreeritud piirihalduse süsteemi iga aspekti toimimist ja haavatavust, et leevendada tuvastatud ohu korral võimalikke riske.

Piirikontrollimeetmed põhinevad Schengeni parimatel tavadel. Riskianalüüsi tulemid töötatakse välja CIRAMi abil. Analüüs toetab teenuste ja muude piiridega seotud tegevuste kavandamist, et kasutada optimaalselt ressursse tuvastatud ohtude, haavatavuse ja mõju järgi. Olukorrapildi saamiseks teeb Eesti riskianalüüsi, teabevahetuse ja operatiivtegevuse valdkonnas tõhusat koostööd rahvusvaheliste ja ELi ametitega, nagu Interpol, Europol, Frontex, ELi varjupaigaamet ja eu-LISA, ning teiste riikide, organisatsioonide ja asutustega.

ISFB toel on varem soetatud moodsaid vahendeid ja seadmeid, nt patrullautod, eritranspordivahendid, piirikontrolli- ja migratsioonijärelevalve seadmed, sõrmejäljebiomeetriaks vajalik tehnika, multirootorid, veesõidukid ning automaatse piirikontrollisüsteemi ehk ABC-väravad. See on aidanud suurendada reageerimisvõimet, millel on otsene seos piirikontrolli tõhususe ja kvaliteediga. Kuna tehnoloogia areneb kiiresti ja ka sõidukid, mis osteti aastatel 2015–2018, on jõudnud elukaare lõppu, kasutatakse BMVID uute vahendite soetamiseks.

BMVI toetust kasutatakse lisaks teistele rahastusallikatele järgmisteks BMVI määruse II lisas nimetatud rakendusmeetmeteks, et tegeleda punktis 1 nimetatud piirihalduse valdkonna katsumustega.

• **Piirikontrolli tugevdamine kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 artikli 3 lõike 1 punktiga a**

Eesti rannajoone pikkus on 3794 km, merepiir 767 km ja maismaapiir, sh Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vaheline ajutine kontrolljoon, 338,6 km. Välispiiri kontrollivad piiripunktid, kordonid, lennusalv, laevastik ja seirekeskused. Tõhusa kontrolli ning patrull- ja vaatlustegevuse tagamiseks välispiiridel, piiriülese kuritegevuse ennetamiseks ja avastamiseks, piirirežiimi säilitamiseks majandustsoonis ning rände seireks peab piir olema kaetud tehnilise valvega.

Piirikontrollilahendused, mis tuginevad biomeetrilistele andmetele ning mis võetakse kasutusele lähi- ja kaugemas tulevikus, tõstavad piirikontrolli võimet, kuid suureneb ka süsteemide kuritarvitamise oht. PPA peab koostöös partneritega tagama süsteemide toimimise ja küberjulgeoleku, leevendades samal ajal ohtu, et sissetungijad neid süsteeme kuritarvitavad. Uued ebaseadusliku üle piiri toimetamise meetodid nõuavad piiri- ja rannikuvalve seiremeetodite ja -tehnoloogia arendamist. PPA on teadlik, et kurjategijad kasutavad mehitamata õhusõidukeid ja GPS-majakaid. Tehnoloogia arendamine ning uute meetodite väljatöötamine ja rakendamine on seotud IT-, radari- ja raadiosidesüsteemide üldise arenguga.

PPA on alustanud maismaavälispiiri taristu loomist, paigaldatud on piiripostid. Idapiiri ehitamise projekti rahastatakse peamiselt riigieelarvest. ELi/Schengeni välispiiri katmine peaaegu täielikult tehnilise valvega on prioriteet. Lisaks luuakse piiriintsidentide haldamist toetav IT-süsteem.

ISFBst rahastatavas katseprojektis selgitatakse välja sobivaim tehnoloogia, mille tulemusi arvestatakse BMVist rahastatava seiresüsteemihankimisel ja vajaliku taristu loomisel, näiteks mastid ja voolukaablid.

Eesti välispiiril on 44 rahvusvahelist piiripunkti: seitse maismaapiiril, 30 merepiiril ja seitse õhupiiril. Analüüsi- ja andmelaoinfosüsteemi (edaspidi *ALIS*) kohaselt ületas maismaapiiri 2017. aastal 66% ja 2020. aastal 80% reisijatest, merepiiri 2017. aastal 25% ja 2020. aastal 6%. Lennujaamades oli piiriületajaid 9% (2017) ja 13% (2020). Statistikaanalüüs näitab, et peamine liikluskoormus lasub välispiiril asuvatel maismaa piiripunktidel. 2017. aastal ületas Eesti maismaavälispiiri 7,4 miljonit ja 2020. aastal 1,3 miljonit reisijat. Peaaegu 50% (2017) ja 63% (2020) ületustest toimus Narva-1 maanteepiiripunktis. Oluline on säilitada tasakaal reisijate sujuva piiriületuse võimaldamise ning riigi ja ELi julgeoleku vahel, võttes arvesse õigusraamistiku tõenäolist arengut.

Praegune julgeolekuolukord Eesti valvatavatel välispiiridel on stabiilne. Alates 2020. aastast on ebaseadusliku sisserände oht mõõdukas maismaa- ja õhuvälispiiridel ning väike merepiiril. 2019. aastal oli 228, 2020. aastal 166 ja 2021. aastal 303 ebaseaduslikku piiriületust. Olukord võib kiiresti muutuda, nagu näitas ilmekalt 2021. aastal ELi ja Valgevene piiril toimunu ning 2022. aasta veebruaris Ukrainas alanud sõda. Kuni COVID-19 pandeemiani oli reisijatevoog ja piiriülene kaubandus kasvutrendis. 2019. aastal oli Eestis seaduslike piiriületuste arv 8 277 528, 2020. aastal 1 585 775 ja 2021. aastal 1 099 974. Kasvu prognoositakse taas pärast pandeemia vaibumist. Reisijatevoo suurenemisega kaasnevad ka kasvav piiriülene kuritegevus, ebaseaduslik ränne ja muud sisejulgeolekut mõjutavad ohud. Selleks, et oleks võimalik säilitada isikute ja kaupade sujuv piiriliiklus, on vaja piirihalduse eest vastutavatelt asutustelt märkimisväärseid jõupingutusi. Kuna ressursid on piiratud, tuleb otsida ja kasutada uusi tehnoloogilisi lahendusi (ABC-väravad).

EUROSURI süsteem areneb pidevalt. EUROSURI ülesanne on suurendada piiripunktides tolliasutuste ja piirivalveametnike koostööd ning tulevikus koostööd ja teabevahetust Läti, Leedu ja Soome piirivalveasutustega. Eesti aitab töötada ELi tasandil aktiivselt välja olukorratundlikkuse parandamise süsteemi. Riiklikult keskendutakse IT-süsteemide arendamisele koos asutuste ja ministriumidega, toetades seeläbi teabevahetust ja koostööd ametiasutuste vahel. EUROSURI edasiarendus peab olema kooskõlas Schengeni piirieskirjade ja muude EUROSURI käsitlevate õigusaktidega, mille eesmärk on parandada koostalitlusvõimet.

Alates 1. oktoobrist 2014 tegutseb riiklik koordinatsioonikeskus PPA ühtse kontaktpunktina. Lisaks riiklikule koordinatsioonikeskusele on kontaktpunktis ka SIRENE büroo, Europoli riiklik üksus, Interpoli riiklik keskbüroo, Prümi lepingu riiklik kontaktpunkt ja Frontexi riiklik kontaktpunkt. Selline lahendus annab juurdepääsu paljudele asjakohastele riiklikele ja rahvusvahelistele õiguskaitse andmebaasidele, võimaldades tihedat teabevahetust pädevate riiklike ja rahvusvaheliste asutustega. Riiklik koordinatsioonikeskus edastab EUROSURI riikliku olukorrapildi ja Euroopa olukorrapildi kõigile PPA asjaomastele politseiüksustele ja teistele riiklikele asutustele, nagu Maksu- ja Tolliamet, Kaitseministeerium, Välisministeerium, Siseministeerium, Kaitsevägi, Europol ja SIRENE büroo. BMVI toel renoveeritakse ja möbleeritakse osaliselt Kagu-Eesti juhtimiskeskuse ruumid.

- **Riigi tasandil koostöö tõhustamine piirikontrolli või piiril täidetavate ülesannete eest vastutavate riiklike ametiasutuste vahel ning tõhustatud koostöö liidu tasandil kas liikmesriikide vahel või ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt asjaomaste liidu organite, ametite ja asutuste või kolmandate riikide vahel**

Eesti osaleb ühistes ELi uurimisrühmades ja operatsioonides, mis keskenduvad piiriülese kuritegevuse avastamisele ja uurimisele kahe- või mitmepoolselt või ELi ametite kaudu. Oluline on pidev koostöö ELi liikmesriikide, Frontexi ja teiste ELi institutsioonidega, et suurendada ELi ja liikmesriikide piirihalduse võimet. Tähtis on ka pidev koostöö piirihalduse eest vastutavate asutustega, nagu Maksu- ja Tolliamet, Transpordiamet, Keskkonnaamet, Kaitseväge ja Kaitseliit, et tagada kulutõhusus, vältida ülesannete kattumist ja ühendada välispiiri surve alla sattumisel jõude.

PPA osaleb ELi töörühmades ja teeb koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon, OSCE ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, ning muudes asutustevahelise koostöö vormides: Läänemere piirkonna piirikontrollikoostöö, Läänemere rakkerühm ja Läänemere ministrite nõukogu.

BMVist toetatakse Maksu- ja Tolliameti amentike esimese astme tollikontrolli täiendkoolitusi.

- **Piirihalduse valdkonnas suuremahuliste IT-süsteemide ja eelkõige SISi, ETIASe, EESi ja Eurodaci loomine, käitamine ja hooldamine piirihalduse eesmärgil vastavalt liidu õigusele, sealhulgas selliste suuremahuliste IT-süsteemide ja nende sidetaristu koostalitlusvõime, ning meetmed andmete kvaliteedi ja teabe esitamise parandamiseks**

ELi suuremahuliste IT-süsteemide – EESi, ETIASe, SISi ja kootalitlusvõime – rakendamiseks tehakse koostööd eu-LISAgaga. IT-süsteemide jätkuarendus tugineb ISFB raames saavutatud tulemustele. Arvestatakse ELi õigusest tulenevate arendusvajadustega.

- **Euroopa piiri- ja rannikuvalve arendamine, toetades piirihalduse eest vastutavaid riiklikke ametiasutusi selliste meetmete võtmisel, mis on seotud võimearendusega, ühise suutlikkuse suurendamisega, ühishangetega ja ühiste standardite kehtestamisega, ning muude meetmete võtmisel, mille eesmärk on ühtlustada liikmesriikide ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti vahelist koostööd ja koordineerimist**

Frontexi operatsioonides osalemine on alates 2006. aastast avaldanud vaieldamatut mõju piirihalduse tõhustamisele ja riigi sisejulgeoleku tagamisele. Frontexi laienemiseks on vaja valmisolekut lähetada lisatöötajaid. Et alalise korpuse loomist paremini koordineerida, lähetatakse Frontexi peakorterisse ekspert ning korraldatakse II ja III kategooria alalise korpuse liikmetele koolituskursusi.

- **Välispiire käsitleva liidu *acquis*' ühtse kohaldamise tagamine, sealhulgas rakendades soovitusi, mis on antud selliste kvaliteedikontrolli mehhanismide raames nagu määruse (EL) nr 1053/2013 kohane Schengeni hindamismehhanism, määruse (EL) 2019/1896 kohased haavatavuse hindamised ja riiklikud kvaliteedikontrolli mehhanismid**

Mitmekülgne piirivalveharidus annab ametialase pädevuse ja tagab Schengeni *acquis*' nõuetekohase rakendamise ning ühetaolise tõhusa piirihalduse riigi ja ELi välispiiridel. PPA eksperdid osalevad Frontexi ühiste õppekavade ja koolitusmaterjalide väljatöötamises ja ajakohastamises (ühine tuumõppekava, kesktaseme ametnike ühine tuumõppekava, Euroopa ühised strateegilise piirihalduse magistriõppekavad, CIRAM, IBM jne).

Kõik piirikontrolliametnikud järgivad oma igapäevases teenistuses 11. märtsil 2015 heaks kiidetud ametnike eetikakoodeksi põhimõtteid. Koolitustel pööratakse nendele põhimõtetele endiselt tähelepanu.

Piirikontrolli taristu ajakohastamine, uuendusliku ja tippasemel tehnoloogia kasutuselevõtt, reisijate elektroonilise kontrolli suurendamine ja viisanõude kaotamise korra laiendamine eeldavad töötajate pidevat täiendkoolitust. Lisaks asutusesisestele koolitustele kasutatakse CEPOLi, eu-LISA ja Frontexi pakutavaid võimalusi.

Kvaliteedikontroll on hädavajalik tagamaks, et osutatavad teenused vastavad kindlaksmääratud kvaliteedikriteeriumidele või Schengeni hindamismehhanismi ja haavatavuse hindamise nõuetele. BMVI vahendeid kasutatakse riigieelarve kõrval selleks, et kõrvaldada kvaliteedikontrolli käigus tuvastatud puudused, näiteks piirivalvurite koolitamiseks.

Meetmete esialgne loetelu:

- EUROSURI arendamisega seotud meetmed, näiteks investeeringud riiklikusse IKT-süsteemi, mille kaudu edastatakse piirilukorra pilti ja vahetatakse teavet; seadmete, näiteks monitoride hankimine ning väikesemahulised renoveerimistööd juhtimiskeskuses;
- koostalitlusvõime paketi ja ELi suuremahuliste IT-süsteemidega seotud meetmed, näiteks ETIASe, EESi ja SIS-Recasti arendustööd;
- meetmed, mille eesmärk on arendada Euroopa piiri- ja rannikuvalve riiklike komponente, näiteks ekspertide lähetamine Frontexisse;
- piirihalduse koolitused IBMi rakendamiseks ja Schengeni õigustiku ühetaolise elluviimise tagamiseks, sh põhiõiguste tagamine;
- investeeringud Frontexi standarditele vastavasse piirivalvevarustusse, näiteks patrullsoidukid, UTVd, kaamerad ning mehitamata õhusõidukid ja nende detektorid – kogu suuremahuline varustus tehakse Frontexile kättesaadavaks;
- investeeringud piirikontrolli- ja migratsioonijärelevalve seadmetesse koos tootetoga, näiteks dokumendilugejad, biomeetriliste andmete tehnoloogia ja mikroskoobid;
- Schengeni hindamise tulemusel tehtud soovitude täitmiseks võetavad meetmed, kui tuvastatud puudused nõuavad kõrvaldamiseks rahastust.

Tulemused. Maismaa- ja merevälispiir on kaetud uuendusliku tippasemel integreeritud piirivalvesüsteemiga. Piirikontrolli ja -valvet toetavad ajakohased, mobiilsed ja koostalitlusvõimelised tehnilised süsteemid ja lahendused, et tagada tõhusam ja usaldusväärsem piirikontroll. Suurenenud on suutlikkus arendada ja kasutada ühtselt ja ühtlustatud viisil valdkondlikku tippasemel tehnoloogiat ja ELi suuremahulisi IT-süsteeme (EES, ETIAS jne). Piirivalve on kooskõlas Schengeni *acquis'* ja põhiõigustega, sealhulgas välditakse eelarvamuslikke, stereotüüpseid ja kallutatud otsuseid, järgitakse andmekaitse, soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõtet ning arvestatakse haavatavate isikute erivajadusega.

Tegevustoetus

PPA ning Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (edaspidi *SMIT*) on avaliku sektori asutused, kes vastutavad ELi avalike teenuste eest piirivalve ja migratsioonijärelevalve valdkonnas. PPA põhikirjajärgsete ülesannete hulka kuulub integreeritud piirihalduse arendamine ja rakendamine. SMITi põhiülesanded hõlmavad valdkondlike IKT-süsteemide arendamist ja hooldamist.

Seaduslike piiriületuste hõlbustamiseks ning välispiiride kõrgetasemelise kaitse ja vajaliku teabevahetuse tagamiseks on väga oluline kasutada asjakohaseid IKT-süsteeme ja nüüdisaegset

tehnoloogiat. Et kõik info- ja kommunikatsioonitehnoloogia seadmed ning piirikontrolli- ja migratsioonijärelevalve seadmed toimiksid tõrgeteta ja turvaliselt, on vaja neid ajakohastada ja hooldada. Eesti kavatseb piirivalve ja migratsioonijärelevalve IKT-süsteemide ja seadmete hoolduseks ning remondikuludeks kasutada tegevustoetust järgmiselt.

• **Automaatse piirikontrolli süsteemide rent, hooldus ja ajakohastamine (PPA)**

2021. aasta veebruaris paigaldati Tallinna lennujaama ja Narva-1 piiripunkti 16 ABC-värvavat. ABC-värvavate hoolduseks ja uuendamiseks on PPA ja teenuseosutaja sõlminud rendilepingu. Lepingut rahastatakse ISFBst kuni 2022. aasta lõpuni. Automaatne iseteeninduskiosk paigaldatakse ka Saatse piiripunkti. Alates 1. jaanuarist 2023 kasutatakse BMVId ABC-värvavate ja iseteeninduskioski käitamiseks.

• **ELi suuremahuliste IT-süsteemide (EES, SIS, ETIAS), nende süsteemide koostalitlusvõime ja riikliku üksuse ülalpidamine ja hooldus, turvaliste ruumide rentimine (PPA ja/või SMIT)**

ISFB rahastuse abil liidestatakse piirikontrolli ja migratsioonijärelevalve IT-süsteemid riikliku üksusega, renditakse EESi andmekeskuse ruume ja luuakse keskne juurdepääsupunkt. Alates 1. jaanuarist 2023 kaetakse EESi, ETIASe, SISI ja nende koostalitlusvõime haldus- ja hoolduskulud BMVist, et tagada süsteemide tõhus toimimine.

• **Piirikontrolli- ja seiresüsteemi seadmete ning taristu remondi- ja hoolduskulud (PPA)**

ISFB abil on ostetud hulk piirikontrolli- ja seireseadmeid, mida kavatsetakse hankida ka BMVI toel. Seadmete litsentse tuleb korrapäraselt uuendada. Töövahendid ja seadmed on pidevalt kasutusel ja võivad aeg-ajalt vajada remontimist. Tegevustoetusest kaetakse nii süsteemide remondikulud kui ka tehnikute palgad. Lisaks kaasajastatakse Luhamaa juhtimispunkti, tehakse väiksemaid ümberehitustöid ilma hoone välisilmet muutmata ning soetatakse juhtimispunkti inventar ja sisustus.

Eesti järgib asjaomast liidu õigustikku. Olulisi lahendamata küsimusi ei ole. Schengeni hindamise ja haavatavuse hindamise võimalike tulevaste soovitude lahendamisse suhtutakse täie tõsidusega.

Rahastamisvahendid: ei kohaldata.

2.1.2. Näitajad

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 4 punkt e

Tabel 1. Väljundnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood	Näitaja	Mõõtühik	Vahe-eesmärk (2024)	Sihtväärtus (2029)
SO1	O.1.1	Piiripunktide jaoks ostetud seadmete arv	Absoluutarv	1216	4020
SO1	O.1.1.1	millest omakorda ostetud automaatse piirikontrolli süsteemide/iseteenindussüsteemide/e-värvate arv	Absoluutarv	16	16
SO1	O.1.2	Hooldatud/parandatud taristuosade arv	Absoluutarv	1	1
SO1	O.1.3	Toetatud esmase vastuvõtu piirkonnad	Absoluutarv	0	0
SO1	O.1.4	Ehitatud/ajakohastatud piiripunktirajatiste arv	Absoluutarv	1	1
SO1	O.1.5	Ostetud õhusõidukite arv	Absoluutarv	0	26
SO1	O.1.5.1	millest omakorda ostetud mehitamata õhusõidukite arv	Absoluutarv	0	26
SO1	O.1.6	Ostetud meretranspordivahendite arv	Absoluutarv	0	0
SO1	O.1.7	Ostetud maismaatranspordivahendite arv	Absoluutarv	0	33
SO1	O.1.8	Toetatud osalejate arv	Absoluutarv	347	496
SO1	O.1.8.1	millest omakorda koolitustegevuses osalejate arv	Absoluutarv	347	494

SO1	O.1.9	Kolmandatesse riikidesse lähetatud sissereändeküsimustega tegelevate kontaktametnike arv	Absoluutarv	0	0
SO1	O.1.10	Väljatöötatud/hooldatud/ajakohastatud IT-funktsioonide arv	Absoluutarv	4	7
SO1	O.1.11	Väljatöötatud/hooldatud/ajakohastatud suuremahuliste IT-süsteemide arv	Absoluutarv	4	4
SO1	O.1.11.1	millest omakorda välja töötatud suuremahuliste IT-süsteemide arv	Absoluutarv	1	1
SO1	O.1.12	Kolmandate riikidega läbiviidavate koostööprojektide arv	Absoluutarv	0	0
SO1	O.1.13	Piiripunktides rahvusvahelist kaitset taotlenud isikute arv	Absoluutarv	96	256

Tabel 2. Tulemusnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood	Näitaja	Mõõtühik	Lähtetase	Lähtetaseme mõõtühik	Võrdlus aasta(d)	Sihtväärtaus (2029)	Sihtväärtaus mõõtühik	Andmete allikas	Märkused
SO1	R.1.14	Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti tehniliste seadmete reservis registreeritud seadmete arv	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	43	Absoluutarv	Projektide aruanded	4 mobiilset seirelahendust, 26 mehitamata õhusõidukit ja 33 maismaasõidukit
SO1	R.1.15	Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti käsutusse	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	43	Absoluutarv	Projektide aruanded, lepingud	4 mobiilset seirelahendust, 26 mehitamata

		antud seadmete arv								õhusõidukit ja 33 maismaasõidukit
SO1	R.1.16	Riiklike ametiasutuste poolt EUROSURI riikliku koordineerimise keskusega algatatud/tõhustatud koostöövormide arv	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	Ei plaani projekte
SO1	R.1.17	Automaatse piirikontrolli süsteemide ja e-värvade kaudu toimunud piiriületuste arv	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	2 200 000	Absoluutarv	ALIS	PPA prognoosi kohaselt toimub 40% piiriületustest e-värvade kaudu
SO1	R.1.18	Piirihalduse valdkonnas läbi viidud Schengeni hindamiste ja haavatavuse hindamiste tulemusel esitatud nende soovitude arv, mida on arvesse võetud	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	100%	Osakaal	Schengeni hindamiste ja haavatavuse hindamiste soovitud	Hindamiste tulevikusoovituste täitmiseks kasutatakse enamjaolt riigieelarvet

SO1	R.1.19	Nende osalejate arv, kes teatavad kolm kuud pärast koolitust, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	382	Absoluutarv	Projektide aruanded, osalejate nimekirjad, tagasisidelehed	Prognoos tehtud varasemate projektide tagasiside alusel
SO1	R.1.20	Piirivalveasutuste poolt sisenemiskeelu saanud isikute arv	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	12 800	Absoluutarv	ALIS	Üldine näitaja, mis ei ole otseselt seotud BMVI projektidega. Prognoos tehtud 2018.–2019. aasta statistika alusel

2.1.3. Programmile eraldatud vahendite (EL) esialgne jaotus sekkumise liigi kaupa

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõige 5, AMIFi määruse artikli 16 lõige 12, ISFi määruse artikli 13 lõige 12 või BMVI määruse artikli 13 lõige 18

Tabel 3. Esialgne jaotus

Erieesmärk	Sekkumise liik	Kood	Esialgne summa (eurodes)
SO1	Piirikontrollid	001	2 775 524,97
SO1	Piirivalve – õhuvarustus	002	114 330,78
SO1	Piirivalve – maismaavarustus	003	16 465 963,22
SO1	Piirivalve – merevarustus	004	0

SO1	Piirivalve – automaatsed piirivalvesüsteemid	005	0
SO1	Piirivalve – muud meetmed	006	853 142,23
SO1	Piirikontrolliga seotud tehnilised ja operatiivmeetmed Schengeni alal	007	0
SO1	Olukorrateadlikkus ja teabevahetus	008	0
SO1	Riskianalüüs	009	0
SO1	Andmete ja teabe töötlemine	010	0
SO1	Esmase vastuvõtu piirkonnad	011	0
SO1	Haavatavate isikute tuvastamise ja edasisuunamisega seotud meetmed	012	0
SO1	Rahvusvahelist kaitset vajavate või seda taotleda soovivate isikute tuvastamise ja edasisuunamisega seotud meetmed	013	0
SO1	Euroopa piiri- ja rannikuvalve arendamine	014	300 000
SO1	Asutustevaheline koostöö – liikmesriigi tasand	015	0
SO1	Asutustevaheline koostöö – liidu tasand	016	300 000
SO1	Asutustevaheline koostöö – kolmandate riikidega	017	0
SO1	Sisserändeküsimustega tegelevate kontaktametnike ühine lähetamine	018	0

SO1	Suuremahulised IT-süsteemid – Eurodac piiride haldamiseks	019	0
SO1	Suuremahulised IT-süsteemid – riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem (EES)	020	0
SO1	Suuremahulised IT-süsteemid – Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) – muu	021	0
SO1	Suuremahulised IT-süsteemid – ELi reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) – määruse (EL) 2018/1240 artikli 85 lõige 2	022	1 161 885,64
SO1	Suuremahulised IT-süsteemid – ELi reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) – määruse (EL) 2018/1240 artikli 85 lõige 3	023	0
SO1	Suuremahulised IT-süsteemid – Schengeni infosüsteem (SIS)	024	1 841 898,42
SO1	Suuremahulised IT-süsteemid – koostalitlusvõime	025	3 997 129,25
SO1	Tegevustoetus – integreeritud piirihaldus	026	6 107 260,70
SO1	Tegevustoetus – suuremahulised IT-süsteemid piirihalduseks	027	1 858 683,75

2.2. Erieesmärgi nimetus

Toetada ühist viisapoliitikat, et tagada ühtlustatud lähenemisviis viisade väljastamisele ja hõlbustada õiguspärasest reisimist, aidates samal ajal ennetada rände- ja julgeolekuriske

2.2.1. Erieesmärgi kirjeldus

Käesolevas osas kirjeldatakse iga erieesmärgi puhul esialgset olukorda, peamisi katsumusi ja pakutakse välja lahendused, mida fondist toetatakse. Siin kirjeldatakse, milliseid rakendusmeetmeid fondi toetusel käsitletakse; samuti esitatakse esialgne loetelu meetmetest, mis kuuluvad AMiFi, ISFi või BMVI määruse artiklite 3 ja 5 kohaldamisalasse. Täpsemalt: tegevustoetuse puhul esitatakse selgitus kooskõlas AMiFi määruse artikliga 21, ISFi määruse artikliga 16 või BMVI määruse artiklitega 16 ja 17. See sisaldab soovituslikku loetelu toetusesaajatest koos nende seadusjärgsete kohustustega ja põhiülesandeid, mida tuleb toetada.

Rahastamisvahendite kavandatud kasutamine, kui kohaldatav.

Eestis vastutavad ELi viisapoliitika rakendamise eest PPA ja Välisministeerium.

ELi viisapoliitika muudab ELi reisimise lihtsamaks ning maandab julgeolekuriske ja ELi suunduva ebaseadusliku rändega seotud riske. Sisepiirideta alal on vaja ELi sisenevaid isikuid tõhusalt kontrollida, et tuvastada igaüks, kes võib kujutada endast julgeolekuriski. Selleks, et tagada selliste isikute tuvastamine, peab otsustajatel olema ELi kodanike kaitsmiseks õigel ajal õige teave.

Samal ajal peab viisa taotlemine olema kiire ja kliendisõbralik ning turvameetmed peavad vastama andmekaitse nõuetele ja olema kooskõlas põhiõiguste hartaga.

Et tagada viisade väljastamisel ühetaoline menetlus, hõlbustada seaduslikku reisimist ning aidata hoida ära rände- ja julgeolekuriske, on Eesti otsustanud rakendada järgmisi BMVist rahastatavaid meetmeid.

• Ühise viisapoliitika valdkonnas suuremahuliste IT-süsteemide ja eelkõige VISi loomine, käitamine ja hooldamine vastavalt liidu õigusele, sealhulgas selliste suuremahuliste IT-süsteemide ja nende sidetaristu koostalitlusvõime, ning meetmed andmete kvaliteedi ja teabe esitamise parandamiseks

Et saada ELi viisaga reisijate kohta piisavalt julgeolekuteavet, tuleb VISi ajakohastada. Eesti ühines VISiga 2011. aastal ja võttis süsteemi kasutusele kõigis välisesindustes, kus viisad välja antakse. Aja jooksul on võetud kasutusele ka VIS Mail, VIS Mail 2 ja VISA Code Plus ning arendatud edasi viisade konsultatsiooni infosüsteemi.

VISi arendamiseks kasutati ja kasutatakse riigieelarve, Euroopa Regionaalfondi ja ISFB vahendeid. SMITi VISi arendamise meeskond teeb pidevalt süsteemi väikseid kohandusi. Uuendatud süsteem peab olema täielikult koostalitlusvõimeline teiste ELi infosüsteemidega. Järgmise põlvkonna VISi ja selle liideste loomine teiste ELi suuremahuliste IT-süsteemidega on BMVI rakenduskava viisapoliitika erieesmärgi prioriteet.

Et tagada viisataotlejate usaldusväärne kontrollimine ja tuvastamine, on vaja töödelda VISis biomeetrilisi andmeid. ISFB vahendeid kasutati konsulaaresinduste töökohtade ajakohastamiseks: osteti arvuteid ja sõrmejäljeskannereid. Lisaks ostis ja paigaldas Välisministeerium riigieelarve toel 45 Dermalog LF10 skannerit, et koguda biomeetrilisi andmeid (10 sõrmejälge). BMVI toel uuendatakse sõrmejäljeskannereid ja hangitakse näotuvastusseadmeid.

• **Tõhusate ja kliendisõbralike teenuste osutamine viisataotlejatele, säilitades samal ajal viisamenetluse turvalisuse ja terviklikkuse ning austades täielikult taotleja või viisaomaniku inimväarikust ja puutumatuset kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 7 lõikega 2**

• **Viisaside käsitleva liidu *acquis*' ühetaolise kohaldamise tagamine, sealhulgas ühise viisapoliitika edasiarendamine ja ajakohastamine**

• **Liikmesriikide toetamine viisade väljastamisel, sealhulgas määruse (EÜ) nr 810/2009 artiklis 25 osutatud piiratud territoriaalse kehtivusega viisade puhul, mida väljastatakse humanitaarkaaluks, riiklikes huvides või rahvusvaheliste kohustuste tõttu**

Välisministeerium ja Kaitsepolitseiamet on hinnanud, et Eesti esindused vastavad turvanõuetele ja keskkond on kliendisõbralik. Kõik tulevikus vajalikuks osutuda võiva taristuga seotud investeeringud rahastatakse riigieelarvest.

Schengeni viisapid menetletakse ja väljastatakse 19 Eesti esinduses. Eesti esindab Schengeni viisade menetlemisel viit liikmesriiki (Taani, Leedu, Madalmaad, Soome ja Rootsi) viies riigis.

Praegu tegeleb viisaküsimustega 61 Välisministeeriumi töötajat (32 konsultit, neli välismaale lähetatud tehnilist töötajat ja 25 kohalikku tehnilist töötajat). 2020. aastal menetleti 25 555 Schengeni viisataotlust, millest 24 970 väljastati Eesti välisesindustes. 2019. aastal olid arvud vastavalt 145 711 ja 143 582. Vähenemine tulenes COVID-19 pandeemiast. Kui keskkond muutub paremaks ja on jälle võimalik piiranguteta reisida, on suur võimalus, et arvud kasvavad.

Viisapid menetlevaid ametnikke koolitatakse korrapäraselt, et tagada, et viisaeeskirja ja VISi määruse rakendamisele lähenetakse ühetaoliselt, tuvastada võltsitud dokumente jne. Koolitustel käsitletakse ka soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid. Koolitusi ja tööpraktikat on seni rahastatud osaliselt ISFBst ning seda jätkatakse BMVI raames.

Lisaks koolitusele tuleks luua ja kasutada uusi tehnoloogilisi lahendusi.

Eesti ettepaneku alusel algatas Euroopa Komisjon ülemineku digitaalsele viisamenetlusele. 2019. aastal koostati analüüsiaruanne ja kutsuti kokku digitaliseerimise töörühm. Eu-LISA ning rände ja siseasjade peadirektoraat töötasid projekti raames välja ja katsetasid ELi veebipõhise viisataotlusportaali prototüüpi. Prototüüp võeti kasutusele 2021. aastal. EE liidestatakse ELi viisataotlusplatvormiga pärast selle valmimist.

• **Liikmesriikide viisataotluste menetlemise alase koostöö eri vormide arendamine**

Oluline on vahetada parimaid tavasid ja teadmisi, sealhulgas lähetada eksperte ning laiendada Euroopa võrgustikke, et liidu poliitikat ja eesmärgi hinnata, edendada, toetada ja edasi arendada.

2021. aasta alguse seisuga esindab Eestit 18 Schengeni liikmesriiki (Austria, Belgia, Hispaania, Itaalia, Leedu, Läti, Madalmaad, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi, Ungari) 105 riigis (112 asukohta).

Alates 2011. aastast on Eesti sõlminud koostöölepingud välise teenuseosutajaga 16 riigis. Kehtivate lepingute alusel pakub 170 viisakeskust teenuseid Austraalias, Egiptuses, Gruusias, Hiinas, Iirimaal, Iisraelis, Indias, Jaapanis, Kanadas, Kasahstanis, Türgis, Ukrainas, USAs, Valgevenes, Venemaal ja Ühendkuningriigis.

Eesti arvates on BMVI rahastus kasulik liikmesriikidevahelise konsulaarkoostöö tõhustamiseks. Korraldada võiks õppekäike liikmesriikide saatkondadesse, kes esindavad Eestit kolmandas riigis. Viisaeeskirjaga on nähtud ette kohustus teha järelevalvet väliste teenuseosutajate üle. Rahastada võiks viisakeskuste auditeid, mis tehakse koostöös teiste liikmesriikidega. Sellise koostöövormi praktika on juba olemas (näiteks Austrias ja Saksamaal). Saksamaa, Madalmaad, Eesti, Läti ja

Leedu kavatsesid 2020. aasta aprilli lõpus auditeerida koos Istanbulis asuvat viisakeskust, kuid COVID-19 pandeemia tõttu lükati see edasi.

Meetmete esialgne loetelu:

- VISi arendus (prioriteet);
- digitaalse viisa ja e-rakenduse arendamine koostöös Euroopa Komisjoniga;
- biomeetriliste andmete seadmete hankimine;
- konsulaartöötajate koolitus ja praktika; väliste teenuseosutajate auditid;
- Schengeni hindamise tulemusel tehtud soovitude täitmiseks võetavad meetmed, kui tuvastatud puudused nõuavad kõrvaldamiseks rahastust.

Tulemused. Kõik Eesti välisesindused on hästi varustatud, viisaametnikud on koolitatud ja osutavad kliendisõbralikku teenust kooskõlas viisaeeskirjaga. Viisa taotlemine on tõhus ja turvaline. Heausksete reisijate piiriületus on sujuv ning turvariskid ja ELi suunduva ebaseadusliku rändega seotud riskid on maandatud. Digiviisa ja e-rakendused on ligipääsetavad erivajadustega inimestele. Veebilehed vastavad WCAG 2.0 nõuetele. VISi kasutamisel tagavad kõik pädevad asutused, et nad ei diskrimineeri taotlejaid ja viisaomanikke soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel ning austavad täiel määral taotleja või viisaomaniku inimväärikust ja puutumatus.

Tegevustoetust ja rahastamisvahendeid ei kasutata viisaeesmärgi saavutamiseks.

2.2.2. Näitajad

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 4 punkt e

Tabel 4. Väljundnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood	Näitaja	Mõõtühik	Vahe-eesmärk (2024)	Sihtväärtus (2029)
SO2	O.2.1	Viisade menetlemise digitaliseerimist toetavate projektide arv	Absoluutarv	2	3
SO2	O.2.2	Toetatud osalejate arv	Absoluutarv	80	90
SO2	O.2.2.1	millest omakorda koolitustegevuses osalejate arv	Absoluutarv	60	70
SO2	O.2.3	Kolmandates riikides asuvasse konsulaatidesse lähetatud töötajate arv	Absoluutarv	0	0
SO2	O.2.3.1	millest omakorda viisataotluste menetlemiseks lähetatud töötajate arv	Absoluutarv	0	0
SO2	O.2.4	Väljatöötatud/hooldatud/ajakohastatud IT-funktsioonide arv	Absoluutarv	1	2
SO2	O.2.5	Väljatöötatud/hooldatud/ajakohastatud suuremahuliste IT-süsteemide arv	Absoluutarv	0	1
SO2	O.2.5.1	millest omakorda välja töötatud suuremahuliste IT-süsteemide arv	Absoluutarv	0	1
SO2	O.2.6	Hooldatud/parandatud taristuosade arv	Absoluutarv	0	0
SO2	O.2.7	Renditud/amortiseerunud kinnisasjade arv	Absoluutarv	0	0

Tabel 5. Tulemusnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood	Näitaja	Mõõtühik	Lähtetase	Lähtetaseme mõõtühik	Võrdlusaasta(d)	Sihtväärtus (2029)	Sihtväärtuse mõõtühik	Andmete allikas	Märkused
SO2	R.2.8	Väljaspool Schengeni ala asuvate uute/ajakohastatud konsulaatide arv	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	20	Absoluutarv	Projektide aruanded	Sõrmejäljeskann erid
SO2	R.2.8.1	millest omakorda nende konsulaatide arv, mida on ajakohastatud, et muuta need viisataotlejate jaoks kliendisõbraliku maks	Absoluutarv	1	Absoluutarv	Ei kohaldu	20	Absoluutarv	Projektide aruanded	Sõrmejäljeskann erid
SO2	R.2.9	Ühise viisapoliitika valdkonnas läbi viidud Schengeni hindamiste raames esitatud nende soovitude arv, mida on arvesse võetud	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	100%	Osakaal	Projektide aruanded	BMVI kõrval kasutatakse teisi katteallikaid

SO2	R.2.10	Digitaalselt esitatud viisataotluste arv	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	976 292	Absoluutarv	VIS	Üldine näitaja, mis ei ole seotud BMVIga. Prognosis tehtud 2018.–2019. aasta andmete alusel
SO2	R.2.11	Liikmesriikide vahel viisataotluste menetlemisel alustatud/tõhustatud koostöövormide arv	Absoluutarv	0	Absoluutarv	Ei kohaldu	7	Absoluutarv	Projektide aruanded	Välisministeeriumi prognoos ühte koostöövormi aastas
SO2	R.2.12	Nende osalejate arv, kes teatavad kolm kuud pärast koolitust, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust	Absoluutarv	0	Osakaal	Ei kohaldu	70	Absoluutarv	Projektide aruanded ja osalejate tagasiside	Sihtväärtus seatud varasemate projektide tagasiside alusel

2.2.3. Programmile eraldatud vahendite (EL) esialgne jaotus sekkumise liigi kaupa

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõige 5, AMiFi määruse artikli 16 lõige 12, ISFi määruse artikli 13 lõige 12 või BMVI määruse artikli 13 lõige 18

Tabel 6. Esialgne jaotus

Erieesmärk	Sekkumise liik	Kood	Esialgne summa (eurodes)
SO2	Viisataotluste menetlemise parandamine	001	562 500
SO2	Konsulaatide töö tõhustamine ning nende kliendisõbralikkuse ja turvalisuse suurendamine	002	352 500
SO2	Dokumentide turvalisus / dokumendinõustajad	003	0
SO2	Konsulaarkoostöö	004	97 500
SO2	Konsulaaresinduste võrk	005	0
SO2	Suuremahulised IT-süsteemid – viisainfosüsteem (VIS)	006	112 500
SO2	Muud IKT-süsteemid viisataotluste töötlemiseks	007	375 000
SO2	Tegevustoetus – ühine viisapoliitika	008	0
SO2	Tegevustoetus – suuremahulised IT-süsteemid viisataotluste töötlemiseks	009	0
SO2	Piiratud territoriaalse kehtivusega viisade väljastamine	011	0

2.3. Tehniline abi

2.3.1. Kirjeldus

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt f, artikli 36 lõige 5 ja artikkel 95

BMVI rakenduskavas seatud eesmärkide ja näitajate saavutamiseks peab olema piisavalt vahendeid.

Ühissätete määruse artikli 36 lõike 5 alusel eraldatavat tehnilist abi kasutatakse:

- programmitöö ettevalmistamiseks, rakendamiseks, seireks ja kontrolliks;
- suutlikkuse suurendamiseks;
- hindamiseks ja uuringuteks, andmete kogumiseks;
- teavitus- ja teavitamistegevusteks.

Ettevalmistamine, rakendamine, seire ja kontroll

Tehnilist abi kasutavad korraldusasutuse ja auditeerimisasutuse pädevad ametnikud. Siseministeeriumis töötab kuni kümme korraldusasutuse ametnikku, kes vastutavad AMiFi, ISFi ja BMVI vahendite kasutamise eest, ja kaks auditeerimisasutuse audiitorit. Tehnilist abi kasutatakse korraldusasutuse ja auditeerimisasutuse personalikuludeks, koolituseks, seminaridel ja kohtumistel osalemiseks jne.

Suutlikkuse suurendamine

Et taotlejad ja toetusesaajad saaksid projekte koostada ja ellu viia, on vaja neid nõustada ja jagada parimaid tavasid. Seepärast tagab korraldusasutus tehnilise abiga ka taotlejate ja toetusesaajate pideva koolituse, nõustamise ja juhendamise BMVI rahastuse kasutamise vallas, sh suurendades teadlikkust põhiõiguste kaitsest ja võrdse kohtlemise tagamisest.

Taotlejate ja toetusesaajate koormuse vähendamiseks kasutatakse tehnilist abi uute IT-lahenduste jaoks, mille kaudu hakkab käima taotlemine, aruandlus ja kulude hüvitamine. Infosüsteem e-SFOS ehk toetuse haldamise register võetakse kasutusele selleks, et lihtsustada tehnilisi menetlusi, vähendada taotlejate, toetusesaajate ja haldusasutuste töökoormust ning aidata seega rohkem kaasa sisulistele tegevustele. E-rakendustes kasutatakse nii palju kui võimalik ühekordse sisestamise põhimõtet. Lisaks võimaldab infosüsteem korraldusasutusel jälgida tulemuste saavutamist, kulukohustuste ja väljamaksete edenemist, auditite mahtu ja tulemusi, haldus-, finants- ja kohapealseid kontrole, eeskirjade eiramist ning tagasinõudeid.

Hindamine ja uuringud, andmete kogumine

Oluline on tagada eesmärkide õigeaegne täitmine ja vahendite tõhus kasutamine. Seetõttu on nähtud ette kaks hindamist: vahehindamine 2024. aastal ja lõpphindamine 2030. aastal. Vajaduse korral kasutatakse tehnilist abi ka lisauuringuteks ja andmete kogumiseks.

Teave ja teavitamine

Tehnilist abi kasutatakse ka teavitamistegevusteks (vt punkt 7).

Ühissätete määruse artiklis 37 sätestatud tehnilist abi ei ole plaanis kasutada.

2.3.2. Tehnilise abi esialgne jaotus vastavalt artikli 36 lõikele 5 ja artiklile 37

Tabel 7. Esialgne jaotus

Sekkumise liik	Kood	Esialgne summa (eurodes)
Teave ja teavitamine	001	44 730,98
Ettevalmistamine, rakendamine, seire ja kontroll	002	2 035 259,71
Hindamine ja uuringud, andmete kogumine	003	67 096,47
Suutlikkuse suurendamine	004	89 461,97

3. Rahastamiskava

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt g

3.1. Rahalised assigneeringud aastate kaupa

Tabel 8. Rahalised assigneeringud aastate kaupa (NB! Selle tabeli täidab Euroopa Komisjon)

Fond	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
BMVI	0	8 453 604,09	8 781 697,01	7 265 091	5 653 549	4 575 852	4 486 180	39 512 368,10

3.2. Rahalised eraldised kokku

Tabel 9. Kõik rahalised eraldised fondide ja liikmesriigi osaluste kaupa

Erieesmärk	Meetme liik	Liidu toetuse arvutamise alus (kogusumma või avalik sektor)	Liidu osalus (a)	Liikmesriigiosalus (b)=(c)+(d)	Liikmesriigi osaluse esialgne jaotus		Kokku e=(a)+(b)	Kaasrahastamismäär (f)=(a)/(e)
					avalik c)	erasektor d)		
Erieesmärk 1	BMVI määruse artikli 12 lõike 1 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	17 785 004,81	5 928 334,94	5 928 334,94	0	23 713 339,74	75
	BMVI määruse artikli 12 lõike 2 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	5 247 984,06	583 109,34	583 109,34	0	5 831 093,40	90

	BMVI määruse artikli 12 lõike 3 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	3 615 000	1 205 000	1 205 000	0	4 820 000	75
	BMVI määruse artikli 12 lõike 4 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	7 965 944,45	2 655 314,82	2 655 314,82	0	10 621 259,27	75
	BMVI määruse artikli 12 lõike 5 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	1 161 885,65	387 295,22	387 295,22	0	1 549 180,87	75
Erieesmärk 1 kokku			35 775 818,97	10 759 054,32	10 759 054,32	0	46 534 873,29	
Erieesmärk 2	BMVI määruse artikli 12 lõike 1 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	1 500 000	500 000	500 000	0	2 000 000	75
	BMVI määruse artikli 12 lõike 2 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	-	-	-	-	-	
	BMVI määruse artikli 12 lõike 3 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	-	-	-	-	-	
	BMVI määruse artikli 12 lõike 4 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	-	-	-	-	-	

	BMVI määruse artikli 12 lõike 6 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	-	-	-	-	-	
Erieesmärk 2 kokku			1 500 000	500 000	500 000		2 000 000	
Ühissätete määruse artikli 36 lõike 5 kohane tehniline abi		kogusumma	2 236 549,13	0	0		2 236 549,13	
Ühissätete määruse artikli 37 kohane tehniline abi		kogusumma	0	0	0		0	
Kogusumma			39 512 368,10	11 259 054,32	11 259 054,32	0	50 771 422,42	

4. Eeltingimused

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt i

Tabel 10 Horisontaalsed eeltingimused

Eeltingimus	Eeltingimuse täitmine	Kriteeriumid	Kriteeriumide täitmine	Viide asjakohastele dokumentidele	Põhjendus
Tõhusad järelevalvemehhanismid riigihangete turu jaoks	JAH	<p>Kehtestatud on järelevalvemehhanismid, mis hõlmavad kõiki riigihankelepinguid ja nende hankeid fondidest, kooskõlas ELi hankeõigusega. Selleks on vaja järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. meetmed, mis tagavad tõhusate ja usaldusväärsete andmete kogumise riigihankemenetluste kohta, mis ületavad ELi lävendeid, kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artiklitest 83 ja 84 ning direktiivi 2014/25/EL artiklitest 99 ja 100 tuleneva aruandluskohustusega; 2. meetmed andmete tagamiseks vähemalt järgmiste aspektide jaoks: <ol style="list-style-type: none"> a. konkurentsi kvaliteet ja intensiivsus: võitnud 	<ol style="list-style-type: none"> 1. JAH 2. JAH 3. JAH 4. JAH 5. JAH 	Riigihangete register (https://riigihanked.riik.ee)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kõik ELi hankeõiguse kohaselt riiklikku lävendit ületavad riigihankelepingud ja nende hanked fondidest avaldatakse ja teostatakse e-riigihangete keskportaalis „Riigihangete register“ (https://riigihanked.riik.ee), mida haldab Rahandusministeerium, kooskõlas komisjoni 11. novembri 2015. aasta rakendusmäärusega (EL) 2015/1986. Riigihangete seaduse kohaselt vastutab Rahandusministeerium järelevalve, aruandluse ja nõustamise eest vastavalt direktiivi 2014/24/EL artiklitele 83 ja 84 ning direktiivi 2014/25/EL artiklitele 99 ja 100. Järelevalve ja aruandlus põhinevad kesksest riigihangete registrist hangitud andmetel. 2. a. Võitnud pakkujate nimed, esialgne pakkujate arv ja lepinguline maksumus avaldatakse riigihangete registris lepingu sõlmimise teatena komisjoni 11. novembri 2015. aasta rakendusmääruse (EL) 2015/1986 alusel. 2. b. Hankija kohustus on pärast hanke lõpuleviimist avaldada täidetud lepingust tulenev teave lõpliku hinna kohta riigihangete registris. Teave VKEde kui otsepakkujate osalemise kohta avaldatakse registris lepingu sõlmimise teates – 100% e-hankeid teostatakse keskses hankeregistris. 3. Järelevalve (seire) ja analüüsi eest vastutav asutus on Rahandusministeerium. Järelevalvega seotud kohustused on sätestatud riigihangete seaduses. Järelevalve eest vastutavad neli inimest ja riigihangete andmete üldanalüüsi eest üks inimene. 4. Järelevalvearuanded ja iga-aastased järelevalvekokkuvõtted on kättesaadavad Rahandusministeeriumi veebisaidil

		<p>pakkujate nimed, esialgne pakkujate arv ja lepinguline maksumus;</p> <p>b. teave lõpliku hinna kohta pärast valituks osutumist ja VKEde kui otsepakkujate osalemise kohta, kui sellist teavet pakuvad riiklikud süsteemid;</p> <p>3. meetmed pädevate riigiasutuste jaoks andmeseire ja -analüüsi tagamiseks kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 83 lõikega 2 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 99 lõikega 2;</p> <p>4. analüüsitulemuste üldsusele kättesaadavaks tegemise kord kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 83 lõikega 3 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 99 lõikega 3;</p> <p>5. meetmed tagamaks, et kogu teave, mis viitab võimalikule pakkumismahhinatsioonile, edastatakse pädevatele riigiasutustele</p>			<p>(https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/jarelevalve). Igal aastal avaldatavad statistilised andmed riigihangete kohta ja andmeanalüüs on samuti kättesaadavad Rahandusministeeriumi veebisaidil (https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/riigihankemaastiku-kokkuvotted).</p> <p>5. Teabevahetuse kohta on Konkurentsiametiga sõlmitud mitteametlik kokkulepe. Riigihangete seaduses on samuti säte, et kui järelevalve käigus teatavaks saanud asjaolud võivad anda aluse süüteoaktluseks, mis ei ole riigihangete seaduse §-des 213–215 sätestatud väärteona, või asjaoludel on võimaliku korruptsioonijuhtumi tunnused, teavitab Rahandusministeerium uurimisasutust või prokuratuuri talle teadaolevatest asjaoludest. Konkurentsiamet on selles tähenduses ka uurimisasutus.</p>
--	--	---	--	--	--

		kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 83 lõikega 2 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 99 lõikega 2.			
Euroopa Liidu põhiõiguste harta tõhus kohaldamine ja rakendamine	JAH	<p>Et tagada Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgimine, on olemas tõhusad mehhanismid, mis hõlmavad järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kord, mis tagab fondidest toetatavate programmide vastavuse ja nende rakendamise harta asjakohaste sätete kohaselt; 2. kord anda seirekomisjonile aru juhtumitest, mis on seotud fondide toetatavate tegevuste mittevastavusega hartaga. 	1. JAH 2. JAH	<p>ÜRO ühine põhidokument, mis on osa osalisriikide aruannetest – Eesti (https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=HRI%2fCOR E%2fEST%2f2015&Lang=en)</p> <p>Eesti 2035 (https://valitsus.ee/strateegia-eeesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia)</p> <p>Eesti Vabariigi põhiseadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002)</p> <p>Soolise võrdõiguslikkuse seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/126042013009)</p> <p>Võrdse kohtlemise seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/106072012022)</p> <p>Õiguskantsler (https://www.oiguskantsler.ee/et)</p> <p>Lasteombudsman (http://lasteombudsman.ee/et/welc_ome)</p>	<p>1. Eestis on riigisisese õiguse ja rahvusvaheliste lepingute kaudu loodud mehhanism inimõiguste, sh ELi põhiõiguste harta järgimiseks.</p> <p>Rakenduskava vastavus ja rakendamine ELi põhiõiguste harta sätete kohaselt on tagatud harta põhimõtete lõimimise kaudu strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtetesse ja sihtidesse, arengukavadesse, projektide valikukriteeriumidesse ja toetuse andmise tingimustesse. Põhiõiguste kaitsmisega seotud institutsioonid, sh soolise võrdõiguslikkuse volinik, on seirekomisjoni liikmed ning kaasatud strateegiate ja õigusaktide koostamisse. Rakendamisel tagatakse taotlejatele ja toetusesaajatele tugi ELi põhiõiguste harta põhimõtete arvestamiseks. Sotsiaalministeerium annab nõu soolõime, mittediskrimineerimise ja erivajadustega inimeste ligipääsetavuse kohta projektide kavandamis-, rakendamise-, seire- ja hindamisprotsessis (ELi põhiõiguste harta artiklid 21, 23, 25 ja 26) ning kooskõlastab toetuse andmise tingimusi. Iga ministeerium vastutab inimõiguste kaitsmise ja edendamise eest oma haldusalas.</p> <p>2. Seirekomisjoni kuuluvad partnerid, kes jälgivad harta täitmist ning kelle ülesanne on esitada oma valdkonna konsolideeritud visioon ja vajaduse korral probleemid seirekomisjonile (nt soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik, Eesti Puuetega Inimeste Koda ning õiguskantsler).</p> <p>Kõigil komisjoni liikmetel on võimalik avada arutelu jooksvalt või lisada arutelupunktid seirekomisjoni koosoleku päevakorda, kui peaks ilmnenud juhtum, mille puhul ei vasta BMVist toetatav tegevus ELi põhiõiguste hartale, sh mis tahes kahtluse korral, et</p>

					hoolimata kõigist kehtivatest menetlusnõuetest võib esineda harta mittejärgimist.
Puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaldamine ja rakendamine kooskõlas nõukogu otsusega 2010/48/EÜ	JAH	<p>Et tagada puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamine, on olemas riiklik raamistik, mis hõlmab järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> mõõdetavate tulemustega eesmärgid, andmekogumise ja -seire mehhanismid; meetmed, et tagada ligipääsetavuspoliitika, õigusaktide ja standardite nõuetekohane arvessevõtmine programmide väljatöötamisel ja rakendamisel; meetmed, mille kohaselt antakse seirekomisjonile aru juhtumitest, mille puhul ei vasta fondidest toetatav tegevus ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile, ning kõnealust konventsiooni käsitletavatest kaebustest, mis on esitatud artikli 69 	<ol style="list-style-type: none"> JAH JAH JAH 	<p>Heaolu arengukava 2016–2023 (https://www.sm.ee/et/heaolu-arengukava-2016-2023)</p> <p>Ligipääsetavuse nõukogu (https://www.sm.ee/et/ligipaasetavuse-noukogu)</p> <p>Ligipääsetavuse rakkerühm (https://www.riigikantselei.ee/ligipaasetavus)</p> <p>Õiguskantsleri seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/12788991?leiaKehtiv)</p> <p>Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele (https://www.riigiteataja.ee/akt/131052018055)</p> <p>Eluruumile esitatavad nõuded (https://www.riigiteataja.ee/akt/103072015034?leiaKehtiv)</p> <p>WCAG 2.0 rakendusjuhised (https://www.mkm.ee/et/wcag-20-rakendusjuhised)</p> <p>Sotsiaalkindlustuse programm (https://www.sm.ee/sites/default/files/lisa_5_sotsiaalkindlustuse_programm.pdf)</p> <p>Hoolekandeprogramm (https://www.sm.ee/sites/default/f</p>	<p>1. Puuetega inimeste õiguste kaitse tagamine on jagatud eri strateegiatega. Puuetega inimeste õiguste kaitse poliitika strateegia on seadud „Heaolu arengukavas 2016–2023“. Sihtrühma ees seisvaid probleeme, poliitikameetmeid ja asjakohaseid näitajaid on kirjeldatud sama arengukava programmides. Näiteks, „Sotsiaalkindlustusprogrammis 2020–2023“ koostatakse puudega inimeste toetuste ja teenuste süsteemi ajakohastamiseks lahendusteede pakett. „Hoolekandeprogrammis 2020–2023“ keskendutakse sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamisele, selliste teenuste arendamisele, mis hõlmavad inimesi ühiskonnas, ning põhiõiguste kaitsmisele. Statistikat puudega inimeste olukorrast kogub Statistikaamet Eesti sotsiaaluuringu, Eesti tööjõu-uuringu, tööelu uuringu ja leibkonna elarve uuringu kaudu ning asjakohaste tervise-, vananemis- ja pensioniteemaliste uuringutega. Sotsiaalministeerium avaldab regulaarset sotsiaalhoolekande statistikat ja vajaduse korral teeb konkreetseid uuringuid (vt siit).</p> <p>2. Ligipääsetavus on „Eesti 2035“ strateegiline siht ja aluspõhimõte puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 9 tähenduses. Tervikliku ligipääsetavuspoliitika väljatöötamiseks lõi Vabariigi Valitsus 2019. aastal ligipääsetavuse rakkerühma. Sotsiaalministeerium on kõigi sektorite ligipääsetavuse riiklik koordinaator, toetades ligipääsetavuse nõukogu tööd, tellides analüüse („Transpordi ja tehiskeskonna ligipääsetavuse analüüs“, „Laste ligipääsetavuse uuring“), koordineerides ligipääsetavuse direktiivi (EL) 2019/882 ülevõtmist ning korraldades aastatel 2018–2022 sotsiaaltranspordi katseprojekti. Võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus annab korraldus- ja rakendusasutustele ligipääsetavuse ja võrdsete võimaluste kohta nõu ning kooskõlastab meetmepõhiseid õigusakte. 2018. aastal jõustusid määrused „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“ ja „Eluruumile esitatavad nõuded“. Alates 1.</p>

		lõikes 7 ette nähtud korra kohaselt.	iles/lisa 4 hoolekandeprogramm 2020_2023.pdf Soolise võrdõiguslikkuse programm https://www.sm.ee/sites/default/files/iles/lisa_6_soolise_vordõiguslikkuse_programm.pdf	jaanuarist 2019 teostab määruste kohaldamise üle riiklikku järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet . 3. Alates 1. jaanuarist 2019 täidab õiguskantsler puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise edendamise, kaitse ja seire ülesandeid. 2019. aastal moodustati õiguskantsleri juurde puuetega inimeste nõukoda , mille eesmärk on nõustada õiguskantslerit puuetega inimeste õiguste edendamise, kaitse ja järelevalve teemal. Nõukoda on moodustatud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 33 lõike 3 alusel. BMVI projektide puhul on arutelude kontaktpunkt seirekomisjon, mis koosneb asjaomastest katusorganisatsioonidest ja vajaduse korral laiendab Siseministeerium partnerite nimekirja. Seirekomisjoni kutsutakse Eesti Puuetega Inimeste Koda , õiguskantsler ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik . Komisjoni liige võib teha seirekomisjoni esimehele põhjendatud ettepaneku kutsuda kokku seirekomisjon ja/või lisada päevakorrapunkt, kui peaks ilmnema juhtum, mille puhul ei vasta fondidest toetatav tegevus ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile.
--	--	--------------------------------------	--	--

5. Programmi haldavad asutused

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt k ning artiklid 71 ja 84

Tabel 11. Programmi haldavad asutused

	Asutuse nimetus	Kontaktisiku nimi ja ametikoht	E-post
Korraldusasutus	Siseministerium	Tarmo Miilits, kantsler	info@siseministerium.ee
Auditeerimisasutus	Siseministerium	Tarmo Olgo, siseauditi osakonna juhataja	tarmo.olgo@siseministerium.ee
Asutus, kellele laekuvad komisjoni maksed	Rahandusministerium	Marge Kaljas	marge.kaljas@fin.ee

6. Partnerlus

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt h

<p>BMVI rakenduskava koostamine põhineb avatusel. Eesti välispiiride ja viisapoliitika praeguste ja tulevaste katsumuste väljaselgitamiseks ja lahenduste pakkumisele kaasati kõik asjaomased sidusrühmad.</p> <p>ELi vahendite kavandamiseks ei ole eraldi protsessi. Planeerimine on allikaneutraalne. Riiklike vajaduste ja nende rahastamise strateegiline planeerimine toimub keskselt (sh partnerite ja sidusrühmade kaasamine).</p> <p>ELi eelarveperioodi 2021–2027 on kavandatud käsikäes pikaajalise riikliku arengustrateegia „Eesti 2035“ ja STAK 2020–2030 koostamisega. Ülevaate strateegiate koostamisest leiab veebilehtedelt https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia ja https://siseministerium.ee/ministerium-ja-kontaktid/kaasamine-osaletamine/siseturvalisuse-arengukava-2020-2030.</p> <p>Protsess algas 2018. aasta kevadel. 2018. aasta lõpus ja 2019. aasta alguses konsulteeriti teiste ministeriumide ja katusorganisatsioonidega. Lisaks peeti arutelusid kõigis maakondades. Aruteludele kutsuti maakondlikud turvalisuse nõukogud, muud maakondade turvalisusega seotud institutsioonid, huvirühmad ja kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajad, linna- ja vallajuhid ning maakonna arenduskeskused. Aruteludest tehti kokkuvõtte ja neid kasutati STAK 2020–2030 koostamisel.</p> <p>Arengukava esitati avalikuks aruteluks spetsiaalse veebiplatvormi kaudu. Sama süsteemi kasutati, et saada kõigi ministeriumide ja Riigikantselei heakskiit ning Eesti Linnade ja Omavalitsuste Liidu arvamus.</p> <p>See, kuidas strateegiates seatud eesmärkide saavutamist rahastatakse, otsustatakse iga-aastaselt riigieelarve arutelul, mis tagab koostoime riiklike ja muude vahenditega ning võimaldab vältida topeltrahastamist.</p> <p>STAKi rakendamist jälgib valdkondlik komitee, mis koosneb asjaomaste asutuste ja partnerite esindajatest.</p>

Et BMVI, ISFi ja AMIFi rakendamist jälgida, luuakse ühine seirekomisjon, mis koosneb samadest osalejatest, kes on STAKi valdkondlike komiteede liikmed. Lisaks on kaasatud sotsiaalse kaasatuse, põhiõiguste, puuetega inimeste õiguste, soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise edendamise eest vastutavad asutused.

7. Teabevahetus ja nähtavus

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt j

ELi fondidest teavitamise eesmärk on tagada avatud ja asjakohase teabevahetuse kaudu avalikkuse teadlikkus ELi toetusest.

Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *RTK*) on loonud ühtse veebiportaali, mis võimaldab juurdepääsu kõigile ühissätete määrusega hõlmatud programmidele. Veebiportaal tehakse kättesaadavaks ka inglise ja vene keeles, kuna uuringud näitavad, et vene keelt kõnelev elanikkond on toetusmeetmetest vähem teadlik.

Et tagada rakenduskava elluviimise läbipaistvus, on Siseministerium loonud siseturvalisuspoliitika fondidele pühendatud veebilehe, kus avaldatakse rakenduskava eesmärgid, tegevused ja tulemused.

Ühtne veebiportaal ja siseturvalisuspoliitika fondide veebileht vastab WCAG 2.0 AA juurdepääsetavuse suunistele. See tähendab, et on rakendatud tehnilisi lahendusi ja sisuloome põhimõtteid, mis aitavad kasutada veebilehte nägemis-, kuulmis-, füüsilise, kõne-, kognitiivse, keele-, õppimis- ja neuroloogilise puudega inimestel.

Siseturvalisuspoliitika fondide taotlusvoorude ja projektide tulemuste edastamiseks kasutatakse ka sotsiaalmeediat.

RTK teabevahetuskoordinaator juhib ELi fondide riiklikku kommunikatsioonivõrgustikku. Siseministeriumis nimetatakse siseturvalisuspoliitika fondide kommunikatsiooniametnik. Kommunikatsioonitegevusteks kasutatakse tehnilist abi.

Näitajad

1. Audiolugude jutustamine viie taskuringhäälingu kaudu, et suurendada teadlikkust projektidest, mida rahastatakse siseturvalisuspoliitika fondidest. Netisaated on osa Siseministeriumi avaldatud regulaarsetest netisaadetest.
2. Vähemalt neli olulist teavitustegevust, et tutvustada saavutusi sihtrühmale.
3. Digitaalse meediasisu, sealhulgas visuaalsisu, näiteks illustratsioonide ja videomaterjalide loomine vähemalt neli korda. Kogu avalikustatav meediasisu on esitatud ja kättesaadav ligipääsetaval moel. Sõltuvalt digitaalse meediasisu olemusest kasutatakse teabe edastamiseks kirjeldustõlget, sisule lisatakse subtiitrid ja/või viipetõlge.
4. Eesti siseturvalisuspoliitika fondide jaoks sotsiaalmeediakanalite (nt Facebook ja Youtube) kasutamine, et jõuda laiemale publikuni. Sisu loomine ja ristviitamine sotsiaalmeediakontodel.

Lisa 3. Teemaatiline rahastu

Erieesmärk	Liik	ELi toetus	Kirjeldus
SO1	Erimeede	5 247 984,06	<p>BMVI/2021-2022/SA/1.2.1/003 – „Autonoomse ja mobiilse kaugseire võimekuse tõstmine”. Projekti eesmärk on saada parem olukorrapilt ELi välispiiri lõikudest, kuhu ei ole majanduslikult mõistlik ehitada püsi taristut. PPA hangib neli uuenduslikku mobiilset kaugseiresüsteemikomplekti ning katsetab ja kohandab neid erineva keerukusega maastikul piiri valvamiseks. Projekti tulemusi jagatakse Frontexi ja teiste ELi liikmesriikidega.</p> <p>BMVI/2022/SA/1.5.7/003 – BMVI/2022/SA/1.5.7/007 – „iSPoC + analüüs“. Projekti eesmärk on tagada SISI määruste ja rakendusaktide tõhus rakendamine. Projekti raames analüüsitakse SIRENE büroo äriprotsesse ja rakendussüsteemi. Projekti tulemusena kaardistatakse äriprotsesside automatiseerimise võimalused, analüüsidokument on aluseks süsteemi edasiseks arendamiseks.</p> <p>BMVI/2021/SA/1.5.4/008 – „Koostalitlusvõime määruse rakendamise toetamine“. Projekti eesmärk on toetada ELi ja Schengeni liikmesriike koostalitlusvõime õigusliku raamistiku rakendamisel. Pädevatele asutustele, sh SIRENE büroole, luuakse võimekus lahendada käsitsi kollast linki. Kollane link tekib ELi infosüsteemidesse andmete sisestamisel ja muutmisel, kui identiteediandmetes tuvastatakse ebakõla.</p> <p>BMVI/2023-2024/SA/1.2.2/01 – „Patrullisõidukite soetamine“. Projekti eesmärk on suurendada Frontexi ja Eesti tegevussuutlikkust, et täita ELi välispiiride kaitsega seotud kohustusi, ostes 20 patrullisõidukit, mis antakse vajaduse korral Frontexi kasutusse.</p>
Tehniline abi		314 879,04	